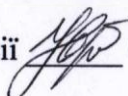

**Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Відокремлений структурний підрозділ
«Педагогічний фаховий коледж
Львівського національного університету імені Івана Франка»**

ЗАТВЕРДЖЕНО

На засіданні циклової комісії гуманітарної та
соціально-економічної підготовки

(протокол № 1 від «30» 08 2021р.)

Голова циклової комісії Оксана ІВАХ

**СИЛАБУС З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ІСТОРІЯ МАТЕРІАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ І ПОБУТУ»**

Освітній ступінь	«бакалавр»
Галузь знань	02 Культура / Мистецтво
Спеціальність	027 Музеєзнавство, пам'яткознавство
Освітньо-професійна програма	Музеєзнавство, пам'яткознавство
Форма навчання	денна

Львів – 2021

Силабус курсу «Історія матеріальної культури і побуту»

Назва курсу	«Історія матеріальної культури і побуту»
Адреса викладання курсу	вул. Туган-Барановського, 7, 79000 Львів
Циклова комісія за якою закріплена дисципліна	гуманітарної та соціально-економічної підготовки
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	02 Культура і мистецтво, 027 Музеєзнавство, пам'яткознавство
Викладачі курсу	Івах Оксана Стефанівна
Контактна інформація викладачів	oksana_ivakh@ukr.net oksana.ivakh@lnu.edu.ua
Консультації по курсу відбуваються	У день викладання курсу відповідно до розкладу (вул. Туган-Барановського, 7), Також проводяться он-лайн консультації на платформі Microsoft Teams. Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача.
Сторінка курсу	https://pedcollege.lnu.edu.ua/course/istoriia-materialnoi-kultury-i-pobutu
Інформація про курс	Нормативна навчальна дисципліна вивчається здобувачами спеціальності 027 Музеєзнавство, пам'яткознавство впродовж сьомого семестру в обсязі 4 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Коротка анотація курсу	Навчальну дисципліну розроблено таким чином, щоб сформувати у здобувачів цілісне уявлення про особливості формування та еволюцію матеріальної культури і побуту в різні історичні періоди. Зміст дисципліни покликаний сформувати вміння студентів використовувати набуті знання в професійній сфері.
Мета та цілі курсу	<p>Метою вивчення нормативної дисципліни – формування у студентів системи знань про історію побуту, виробництва знарядь праці, зброї, прикрас та інших категорій речей з найдавніших часів та набуття здобувачами вищої освіти уявлень про елементи матеріальної культури і побуту в їх історичному розвитку у визначений хронологічний період та можливості їх використання у професійній діяльності та повсякденному житті. Використання отриманих знань для обліку, атрибуції музейних предметів, проектування музейних експозицій та виставок.</p> <p>Для досягнення мети виділяються такі цілі:</p> <ul style="list-style-type: none"> - вивчення студентами основних історичних етапів розвитку матеріальної культури та історії побуту; - формування у студентів розуміння фундаментальних понять і категорій, складових матеріальної культури; - ознайомлення з виробництвом і побутом, сторонами єдиного

	<p>процесу життєдіяльності людей;</p> <ul style="list-style-type: none"> - ознайомлення з типами та варіантами розвитку поселень, житлових приміщень; виникнення і розвиток міст; - з'ясування основних тенденцій в розвитку господарства, знарядь праці та технологій, засобів пересування та транспортування вантажів, їжі та харчування, одягу; - формувати моральні та естетичні потреби та здатність зберігати і охороняти культурні здобутки; - розуміння тенденцій сучасних соціокультурних трансформацій; - виховання і становлення самодостатнього громадянина-патріота України.
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p style="text-align: center;">Основна:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Історія української культури. Курс лекцій для студентів усіх спеціальностей ОС «Бакалавр» денної та заочної форм навчання / проф. Ю. С. Сабадаш, доц. Ю. М. Нікольченко, доц. Л. Г. Дабло; За заг. ред. проф. Ю. С. Сабадаш. Київ: Видавництво Ліра, 2021. 230 с. 2. Сучасна культурологія / За ред. К. Кислюка. Київ: Кондор, 2018. 382 с. 3. Культурологія: Навчальний посібник / Гриценко Т. Б., Гриценко С. П., Кондратюк А. Ю. Київ: Центр навчальної літератури, 2017. 392 с. 4. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура: Підручник. 3-тє видання. Київ: Центр учбової літератури, 2016. 584 с. <p style="text-align: center;">Допоміжна:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Балух В. О., Коцур В. П. Культура Античності. Київ: Наші книги, 2016. 632 с. 2. Балух В. О., Коцур В. П. Культура ранньомодерної Європи. Харків: Фоліо, 2017. 496 с. 3. Вільшанська О. Повсякденне життя міст України кін. XIX – поч. XX ст.: Європейські впливи та українські національні особливості : монографія. Київ : Ін-т історії України НАН України, 2009. 172 с. 4. Греченко В.А., Чорний І.В. Світова та українська культура: довідник для школярів та студентів /. Київ: Літера ЛТД, 2009. 416 с. 5. Дещинський Л.Є., Денісов Я.Я., Скалецький М.П., Цубов Л.В., Бароновська Н.М., Мамакрук О.Г. Українська та зарубіжна культура. Видання 4-те, перероблене і доповнене: Навчальний посібник. Львів: Видавництво «Бескид Біт», 2005. 304 с. 6. Дротенко В.І., Муляр Н. М. Основи матеріальної культури / В.І. Дротенко, Н.М. Муляр / Підручник Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ ім. Івана Франка, 2015. 254 с. 7. Етнографія України: Навчальний посібник / За ред. С. А. Макарчука. Львів: Видавництво «Світ», 2004. 518 с. 8. Історія української культури: Навч. посіб. / О. Ю. Павлова, Т. Ф. Мельничук, І. В. Грищенко; за ред. О. Ю. Павлової. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 368 с. 9. Історія світової культури : навч. посіб. / Л. Т. Левчук, В. С. Гриценко, В. В. Єфименко та ін. Київ: Центр учбової літ., 2010. 400 с. <p>URL: http://shron1.chtyvo.org.ua/Levchuk_Larysa/Istoria_svitovoi_kultury.pdf</p>

	<p>10. Культурологія: Навчальний посібник / Гриценко Т. Б., Гриценко С. П., Кондратюк А. Ю. Київ: Центр навчальної літератури, 2017. 392 с.</p> <p>11. Лекції з історії світової та вітчизняної культури / за ред. проф. А. Яртися та проф. В. Мельника. Львів, 2005.</p> <p>12. Множинська Р. В. Українська та зарубіжна культура: навчальний посібник / Р. В. Множинська, Ф. М. Проданюк. Київ: КНУТД, 2018. 396 с.</p> <p>13. Рижева Н.О., Горбенко К.В., Кузовков В.В. Історія Стародавнього Сходу : навчально-методичний посібник для студентів закладів вищої освіти / Н. О. Рижева, К. В. Горбенко, В.В. Кузовков. Миколаїв, 2019. 247 с.</p> <p>14. Україна й українство в етнокультурних процесах: збірник наукових праць. Київ: НДІУ, 2017. 156 с.</p> <p>15. Українська культура ХХ – ХХІ ст. : соціоантропологічний аспект: зб. наук. праць / [наук. ред. М. Гримич] Київ : Дуліби, 2015. 236 с</p> <p style="text-align: center;">Інформаційні ресурси</p> <p>1. Історія світової культури: Навч. посібник / Кер. авт. колективу Л. Левчук. Київ, 2010: http://shron1.chtyvo.org.ua/Levchuk_Larysa/Istoria_svitovoi_kultury.pdf</p> <p>2. www.nbuv.gov.ua Національна бібліотека України ім. І.І. Вернадського</p> <p>3. https://elib.nlu.org.ua/</p> <p>4. http://irbis-nbuv.gov.ua/</p> <p>5. Віртуальний тур українськими музеями. - https://museums.authenticukraine.com.ua/ua/</p> <p>6. Динамічний музей. - http://www.museums.org.ua/</p> <p>7. Офіційний сайт ЮНЕСКО. - https://en.unesco.org/</p> <p>8. База даних ЮНЕСКО. - http://www.unesco.org/new/en/unesco/resources/publications/unesdoc-database/</p> <p>9. http://izbornyk.org.ua/ – бібліотека текстів з історії української культури, першоджерела з історії української літератури та мови, історії України</p> <p>10. http://elib.nplu.org/ – бібліотека «Культура України»</p> <p>11. http://mari.kiev.ua/ – Інститут проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України</p> <p>12. http://etnolog.org.ua/ – Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського НАНУ</p> <p>13. http://kultura.ho.ua/books_ku.htm – Культурологічна бібліотека</p> <p>14. http://www.history.vn.ua/ – електронна бібліотека з історії України та всесвітньої історії</p> <p>15. Пергамський музей. Берлін, Німеччина. URL: https://artsandculture.google.com/entity/pergamon/m05tsm?hl=en</p>
Тривалість курсу	VII семестр, 120 год., 4 кредити
Обсяг курсу	52 годин аудиторних занять: 22 лекції, 30 практичних занять, 68 годин самостійної роботи;

**Очікувані
результати
навчання**

Після вивчення курсу студенти повинні **знати:**

- базові поняття в галузі історії матеріальної культури;
- джерела вивчення матеріальної культури і побуту;
- функції матеріальної культури;
- особливості матеріальної культури і побуту різних історичних періодів;
- зміст та наслідки неолітичної, промислової та науково-технічної революції;
- матеріальні основи життєдіяльності людини через матеріальне виробництво та створення матеріально-побутових умов;
- типи та варіанти розвитку поселень, житлових приміщень;
- історичні етапи розвитку, типові риси та регіональні особливості житлово-господарського будівництва;
- місце матеріальної культури в системі культури загалом та її зв'язок із духовною культурою.

Вміти:

- на практиці застосовувати здобуті знання;
- аналізувати різноманітні явища матеріальної культури та побуту;
- орієнтуватись в культурному середовищі певного історичного етапу;
- володіти термінологією для характеристики розвитку матеріальної культури;
- вміти висловлювати й обґрунтовувати власну позицію з питань історії матеріальної культури і побуту;
- враховувати культурні звичаї України в сприйнятті інших культур;
- користуватися необхідною спеціальною літературою і джерелами.

Набудуть компетентності:

Загальні компетентності:

ЗК 1. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 2. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7. Цінування і повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК 11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

Спеціальні компетентності:

СК 1. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо відповідно до розуміння тенденцій розвитку музейної та пам'яткоохоронної галузі.

СК 4. Здатність до експозиційної, науково-фондової, культурно-просвітницької діяльності на основі професійно профільованих знань.

СК 8. Здатність забезпечувати ефективне використання та популяризацію об'єктів історико-культурної та природної спадщини відповідно до пам'яткоохоронного законодавства.

Програмні результати навчання	<p>ПРН 2. Аналізувати й узагальнювати історико-культурний матеріал у певній системі.</p> <p>ПРН 12. Досліджувати та інтерпретувати історико-культурну інформацію музейних предметів, об'єктів культурної спадщини, природних пам'яток.</p> <p>ПРН 18. Виконувати комплексні завдання протягом певного періоду часу та представляти результат вчасно</p> <p>ПРН 21. Робити презентації усно із візуальним супроводом, електронні презентації, відео-презентації, презентації в письмовій формі державною та іноземною мовами.</p>
Ключові слова	Культура, матеріальна культура, побут, інвентар, інтер'єр, господарська споруда, одяг, мода, поселення, житло, домашнє начиння, посуд, ремесло, фольклор, цивілізація, технології, архітектура, засоби пересування.
Формат курсу	Очний (денний) Проведення лекцій і консультацій для кращого розуміння тем
Теми	Подано у таблиці
Підсумковий контроль, форма	Екзамен у кінці семестру.
Пререквізити	Для вивчення курсу здобувачі потребують базових знань з історії української культури для сприйняття категоріального апарату з історії матеріальної культури і побуту.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Лекції, презентації, семінарські заняття, творчі індивідуальні, групові завдання, дискусія.
Необхідне обладнання	Персональний комп'ютер, проектор, фліпчарт, особисті гаджети студентів. Наявність інтернет-зв'язку.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою. Максимальна кількість балів при оцінюванні знань за поточну успішність становить 50 балів, на екзамен – 50 балів.</p> <p>Результат роботи студента протягом семестру (50 балів) складається з наступних компонентів:</p> <ul style="list-style-type: none"> - результатів роботи на <i>семінарських заняттях</i> (13 x 2 бали = 26 балів). <p>Підсумкова кількість балів за роботу на семінарських заняттях (26 балів) визначається як сума балів, отриманих за усні чи письмові відповіді студента;</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>двох модульних контрольних робіт</i> (2 x 5 балів = 10 балів), що проводиться за результатами вивчення частини навчального курсу (змістового модуля 1 та змістового модуля 2); - <i>самостійна робота студентів</i> упродовж семестру (макс 14 балів): <ul style="list-style-type: none"> презентації – (2 x 4 бали= 8 балів), повідомлення, есе, (3+3= 6 балів) . <p>Екзамен (50 балів), що підсумовує знання основних теоретичних положень курсу, студент складає під час екзаменаційної сесії в усній формі.</p>

	<p>Екзаменаційний білет складається з двох завдань, які вимагають розгорнутої теоретичної відповіді (20 балів x 2 = 40 балів), і третього - пояснення поняття (10 балів).</p> <p>Очікується, що письмові роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями і характеризуватимуться самостійністю суджень та вмінням робити власні висновки. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для незарахування викладачем, незалежно від масштабу плагіату, обману.</p> <p>Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем, виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студент заохочується до використання також й іншої літератури, якої немає серед рекомендованих.</p> <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
<p>Питання до екзамену.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Методи дослідження матеріальної культури та побуту. 2. Світова та національна культура, їх взаємодія. 3. Джерельна база і методологічні засади вивчення історії матеріальної культури і побуту. 4. Зміст історії матеріальної культури і її роль в музейній роботі. 5. Музеї історичного, археологічного та етнографічного профілю як центри зберігання предметів матеріальної культури. 6. Матеріальна культура та побут населення найдавніших цивілізацій. 7. Основні заняття, типи поселень давніх греків та римлян. 8. Особливості одягу населення періоду античності. 9. Особливості поселень та житла населення Китаю. Інтер'єр і меблювання осель. 10. Особливості одягу населення Китаю. Чоловічий і жіночий костюми. Основні матеріали для виробництва тканин. Харчування. 11. Особливості одягу населення Індії. Чоловічий і жіночий костюми, костюми знаті та простолюдинів. Харчування. 12. Особливості матеріальної культури і побуту Візантії (типи поселень, житла, інтер'єр, меблі тощо). 13. Особливості матеріальної культури Середньовічної Європи (типи поселень, середньовічне місто, господарство, середньовічні механізми тощо) 14. Особливості побуту західноєвропейського населення періоду середньовіччя (меблі, предмети домашнього вжитку, вбрання, військові обладунки тощо). 15. Матеріальна культура Європи епохи Відродження. 16. Матеріальна культура раннього Нового часу (XVI-XVII ст.), (знаряддя праці, технології, зброя, житло, транспортні засоби та Великі географічні відкриття, тощо). 17. Садово-паркове мистецтво XVI-XVII ст. 18. Матеріальна культура та технології епохи Просвітництва та XIX ст. 19. Побут населення епохи Просвітництва та XIX ст.(

20. Розвиток європейської матеріальної культури п. п. XX століття. Військовий час. Розвиток нових технологій.
21. Особливості побуту населення п. п. XX століття (засоби зв'язку, житло, їжа та побутове начиння, мода тощо).
22. Естетика епохи модерну. Стилї ар-нуво і ар-деко.
23. Висока, традиційна культура як протиставлення масовій культурі.
24. Роль етнології та археології у вивченні історії матеріальної культури.
25. Повсякденність як єдність духовного і матеріального буття людей.
26. Неолітична революція в Україні.
27. Технічні досягнення людини в період енеоліту
28. Зміни в матеріальній культурі слов'ян з настанням залізного віку.
29. Господарські заняття слов'ян.
30. Поселення і житла східних слов'ян. Типи жител і господарські споруди, садибний комплекс.
31. Одяг слов'ян. Чоловічий і жіночий одяг. Комплекс прикрас.
32. Культурна взаємодія східних слов'ян з іншими народами.
33. Античні міста-держави Північного Причорномор'я – матеріальна культура, побут.
34. Особливості розвитку матеріальної культури давньоруської держави (господарство, ремесло, еволюція поселень, планування та інтер'єр житла тощо).
35. Особливості розвитку побуту населення Київської Русі (одяг, їжа і начиння, прикраси тощо).
36. Матеріальна культура українських земель в початковий період політичної роздробленості.
37. Доля українських земель та їх матеріальної культури у період монголо-татарського нашестя
38. Піднесення української культури в др.пол. XIV ст.- XVст. Відродження традицій.
39. Зміни в українському побуті XIV-XVст. (одягу різних соціальних груп, побут, їжа і начиння, монастирський побут тощо).
40. Матеріальна культура України XVI-XVII ст..(видобувні промисли. мануфактури, транспортні засоби, зміна поселення і житла тощо)
41. Побут українського населення XVI-XVII ст..(одяг, козацьке вбрання, ритуальна їжа, начиння, оздоблення житла).
42. Основні риси та тенденції розвитку української матеріальної культури XVIII – першої половини XIX ст.
43. Основні риси та тенденції розвитку побуту українського населення XVIII – першої половини XIX ст.
44. Європеїзація шляхетського вбрання.
45. Нові явища в економічному і соціальному житті українських земель та їх прояви в розвитку матеріальної культури у XX ст..
46. Вплив європейської моди на український народний костюм. Соціальна і регіональна специфіка побуту.
47. Тенденції розвитку української матеріальної культури др.п. XX ст..
48. Бруталізм в радянській матеріальній культурі.
49. Зміни в матеріальній культурі України поч. XXI ст.. Інтернет, цифрові технології.

	<p>50. Побут сучасної України. Тотальна еkleктика в моді</p> <p>Дати визначення поняттю:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Агора 2. Акрополь 3. Антропоцентризм 4. Артефакт 5. Археологія 6. Базиліка 7. Вишивка 8. Інтер'єр 9. Костюм 10. Культура 11. Мануфактури 12. Матеріальна культура 13. Начиння 14. Нью ейдж 15. Побут 16. Плінфа 17. Прикладне мистецтво 18. Промисел 19. Промисловий переворот 20. Ремесло 21. Ритуальна їжа 22. Садиба 23. Стиль 24. Технічний прогрес 25. Цивілізація
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано після вивчення курсу

Схема курсу

Тиждень	Тема занять	Форма діяльності та обсяг годин	Термін виконання
Змістовний модуль 1.			
1.	Тема 1. Вступ до курсу.	Лекції – 2 год, самостійна робота – 4 год	
2. 3.	Тема 2. Матеріальна культура і побут первісного суспільства.	Лекції – 2 год, семінарське заняття – 2 год, самостійна робота – 6 год	
4. 5.	Тема 3. Матеріальна культура і побут слов'ян в кінці I тис. до н. е. – IX ст.	Лекції – 2 год, семінарське заняття – 2 год, самостійна робота – 6 год	
6. 7.	Тема 4. Матеріальна культура та побут населення найдавніших цивілізацій Єгипту, Америки та Стародавнього Сходу.	Лекції – 2 год, семінарське заняття – 4 год, самостійна робота – 6 год	

8.			
9. 10.	Тема 5. Матеріальна культура і побут періоду античності.	Лекції – 2 год, семінарське заняття – 2 год, самостійна робота – 6 год	
11. 12.	Тема 6. Матеріальна культура та побут населення Китаю та Індії.	Лекції – 2 год, семінарське заняття – 2 год, самостійна робота – 6 год	
13. 14.	Тема 7. Матеріальна культура Візантії, Середньовічної Європи, Київської Русі.	Лекції – 2 год, семінарське заняття – 2 год, самостійна робота – 6 год	
15.	Модульна контрольна робота	Практичне заняття – 2 год.	
Змістовний модуль 2.			
16. 17. 18	Тема 8. Матеріальна культура Європи епохи Відродження. Українська культура др. пол. XIV ст.- XVст..	Лекції – 2 год, семінарське заняття – 4 год, самостійна робота – 6 год	
19. 20.	Тема 9. Матеріальна культура раннього Нового часу (XVI-XVII ст.).	Лекції – 2 год, семінарське заняття – 2 год, самостійна робота – 6 год	
21. 22.	Тема 10. Матеріальна культура та побут населення епохи Просвітництва та XIX ст.	Лекції – 2 год, семінарське заняття – 2 год, самостійна робота – 6 год	
23. 24.	Тема 11. Матеріальна культура та побут населення п. п. XX століття.	Лекції – 2 год, семінарське заняття – 2 год, самостійна робота – 6 год	
25.	Тема 12. Матеріальна культура др.пол. XX ст.- поч. XXI ст..	Семінарське заняття – 2 год, самостійна робота – 4 год	
26.	Модульна контрольна робота	Практичне заняття – 2 год.	